

**Akademia
Ekonomiczna
w Krakowie**

**Zeszyty
Naukowe**

nr 674

**Prace z zakresu
rachunkowości
finansowej**

Kraków 2005

Senacka Komisja do spraw Wydawnictw

Czesław Bywalec, Zofia Cichoń, Zofia Dach (przewodnicząca), Stanisław Owsiak,
Andrzej Sokołowski, Adam Stabryła, Jan Szpak, Zygmunt Szyma, Adam Węgrzecki,
Barbara Wyjadłowska (sekretarz)

Recenzent

Jerzy Gierusz

Redaktor naukowy Zeszytu

Stanisław Owsiak

Projekt okładki i układ graficzny tekstu

Marcin Sokołowski

Przekład streszczeń na język angielski

Jasper Tilbury

Redaktor Wydawnictwa

Małgorzata Wróbel

© Copyright by Akademia Ekonomiczna w Krakowie, Kraków 2005

ISSN 0208-7944

Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie

31-510 Kraków, ul. Rakowicka 27

Pracownia Poligraficzna Akademii Ekonomicznej w Krakowie

31-510 Kraków, ul. Rakowicka 27

Objętość 12,2 ark. wyd.

Nakład 120+20 egz.

Zam. 27/II/2005

Spis treści

<i>Bronisław Micherda</i>	5
Badanie sprawozdania finansowego w perspektywie historycznej	
<i>Danuta Krzywdą</i>	15
Istota i klasyfikacja instrumentów finansowych	
<i>Łukasz Górka</i>	33
Istotność w badaniu sprawozdania finansowego	
<i>Marta Stępień</i>	45
Rola rachunkowości w ochronie środowiska w opinii praktyków – wyniki badań ankietowych	
<i>Konrad Stępień</i>	61
Nadrzędne cele działalności jednostek gospodarczych	
<i>Marta Stępień, Zofia Wydymus</i>	75
Wybrane kierunki wykorzystania informacyjnej funkcji rachunkowości przedsiębiorstwa	
<i>Konrad Grabiński</i>	103
Analityczna funkcja rachunkowości w systemach informatycznych klasy ERP	
<i>Elżbieta Pogodzińska-Mizdrak</i>	113
Inwentaryzacja jako ważne ogniwo kontroli wewnętrznej w jednostce gospodarczej	
<i>Krzysztof Jonas</i>	131
Koszty działań marketingowych w praktyce gospodarczej	

Agnieszka Herdan, Joanna Krasodomska

Ocena fuzji BIG Banku SA i Banku Gdańskiego SA na podstawie globalnego i dziedzinowego efektu synergii

Joanna Krasodomska

Nowa Bazyłęjska Umowa Kapitałowa jako czynnik ograniczania ryzyka bankowego

Katarzyna Świetała

Metody zysku transakcyjnego (podziału zysków, marży transakcyjnej netto) w budowie cen transferowych

Bronisław Micherda

Katedra Rachunkowości Finansowej

Badanie sprawozdania finansowego w perspektywie historycznej

1. Wprowadzenie

Problem wiarygodności informacji ekonomicznych generowanych przez jednostki gospodarcze był i jest zagadnieniem niezmiennie ważnym. Obecnie zaś, w świetle ujawniania księgowych malwersacji znanych firm¹, stał się niestety „tematem dnia”. Informacje ekonomiczne zawarte w sprawozdaniu finansowym jako swoistym produkcie systemu rachunkowości są szczególnie ważne, gdyż do sprawnego funkcjonowania systemu rynkowego niezbędne są wiarygodne informacje finansowe. E. Burzym w wykładzie inauguracyjnym rok akademicki 1994/95 w krakowskiej Akademii Ekonomicznej słusznie stwierdza, że „rynek wymaga wiarygodnych informacji finansowych o właściwym standardzie, integralności i porównywalności, a badanie sprawozdań okresowych przedsiębiorstw (...) ma istotne znaczenie dla ograniczenia ryzyka decydentów”². Zawód biegłego rewidenta³, czyli fachowego i niezależnego eksperta potwierdzającego wiarygodność

¹ Por. P. Tarnowski, „Księgi czarów, „Polityka” 2002, nr 29.

² E. Burzym, *Znaczenie rachunkowości w rozwiniętej gospodarce rynkowej*, Wykład inauguracyjny, AE w Krakowie, Kraków 1994, s. 19 i nast.

³ Audytor, tj. fachowiec z zakresu rachunkowości i finansów, który przeprowadza badanie sprawozdania finansowego, w Polsce określany jest mianem „biegły rewident”. W krajach o gospodarce rynkowej osoba weryfikująca sprawozdanie finansowe nosi miano: w USA – *certified public accountant* (zaprzysiężony publicznie księgowy), w Wielkiej Brytanii – *chartered accountant* (dyplomowany [przysiężny] księgowy), w Niemczech – *Wirtschaftsprüfer* (egzaminator [weryfikator] gospodarczy), we Francji – *l'expert comptable* (rzecznik [biegły] księgowy). Stąd też przyjęte u nas prawne określenie „biegły rewident”, zastępujące termin „dyplomowany biegły księgowy”, jest słusznie przedmiotem krytyki (por. Z. Fedak, *Ustawa o badaniu sprawozdań finansowych przez biegłych rewidentów*, „Rachunkowość” 1991, nr 11).

*Agnieszka Herdan**Katedra Rachunkowości Międzynarodowej
Uniwersytet Jagielloński**Joanna Krasodomska**Katedra Rachunkowości Finansowej*

Ocena fuzji BIG Banku SA i Banku Gdańskiego SA na podstawie globalnego i dziedzinnego efektu synergii

1. Wprowadzenie

Ostatnie lata to okres dynamicznego rozwoju rynków finansowych, znoszenia barier w przepływie kapitałów, usług oraz siły roboczej, przemian społecznych, politycznych, a także szybkiego postępu technologicznego. Procesy te sprawiają, że podmioty gospodarcze poszukują sposobów osiągnięcia większych zysków, m.in. dzięki lepszej sprawności działania i obniżeniu kosztów. Współczesna gospodarka rynkowa pobudza i stwarza warunki do rozwijania nowych i poszerzania istniejących form działalności.

Istotną cechą środowiska rozwiniętych rynków kapitałowych stały się podmioty gospodarcze o różnym stopniu złożoności. Są one wynikiem przepływów kapitałowych zarówno w gospodarce krajowej, jak i światowej. Maksymalizacja zysku w coraz bardziej skomplikowanych warunkach gospodarczych, społecznych i politycznych staje się łatwiejsza dzięki możliwości kontrolowania ryzyka działalności operacyjnej i inwestycyjnej. Przyczynia się do tego powstawanie złożonych struktur organizacyjnych, dlatego też konsolidacja podmiotów gospodarczych stała się nieodłącznym elementem gospodarek zarówno krajów rozwiniętych, jak i rozwijających się.

2. Konsolidacja systemu bankowego

Konsolidacja w sektorze bankowym definiowana jest jako fuzja czy też współpraca strategiczna banków podejmowana w celu zachowania lub poprawienia ich pozycji rynkowej¹. Nadrzędnym celem fuzji i przejęć jest osiągnięcie nowych, niedostępnych dotąd korzyści na skutek efektywniejszego wykorzystania „połączonych kapitałów”, którego wynikiem będzie osiągnięcie większej niż dotychczas zyskowności. Fuzji i przejęć dokonuje się przede wszystkim w celu poprawy efektywności operacyjnej banków i wzrostu ich wartości rynkowej w dłuższym okresie. Dlatego najbardziej pożądanym rezultatem w przypadku łączenia się banków jest wystąpienie zjawiska synergii operacyjnej². Jak podkreśla Z. Klimiuk, planując fuzję zakłada się powstanie pewnego „zysku netto” (w przypadku banków jego poziom szacuje się na poziomie do 5%), nadzwyczajnej wartości, będącej różnicą wartości firmy powstałej po fuzji i sumy wartości obu firm przed fuzją³.

Istnieje wiele argumentów przemawiających za konsolidacją banków. Do najczęściej wymienianych należą m.in.⁴:

- spodziewany wzrost zysków;
- konieczność wejścia na nowe rynki w poszukiwaniu nowych źródeł dochodów;
- spodziewany wzrost udziału banku w całości udzielanych przez sektor finansowy pożyczek, w deponowanych środkach pieniężnych i innych rodzajach świadczonych usług;
- korzyści synergiczne – redukcja kosztów i podniesienie skuteczności działania;
- dywersyfikacja geograficzna, której celem jest redukcja ryzyka działalności banku poprzez oferowanie usług podmiotom z różnych branż i o różnych przepływach pieniężnych;
- dywersyfikacja produktowa, zapobiegająca ryzyku utraty klientów w sytuacji pojawienia się nowego produktu, który mógłby wypierać produkt oferowany przez bank.

¹ Z. Klimiuk, *Globalizacja systemów bankowych* [w:] *Globalizacja. Mechanizmy i wyzwania*, red. B. Liberska, PWE, Warszawa 2002, s. 216.

² Efekt synergii definiowany jest „jako interakcja lub współpraca dwóch lub więcej elementów, w celu osiągnięcia nowego lub wzmocnionego efektu, w odniesieniu do sumy ich efektów indywidualnych. W tym kontekście synergia przedstawiana jest jako $2 + 2 = 5$ ”, *The Concise Oxford Dictionary*, Oxford University Press, Oxford 1996, s. 1413.

³ Z. Klimiuk, *op. cit.*, s. 217.

⁴ K. Zgorzeński, *Przesłanki i uwarunkowania fuzji banków komercyjnych*, „Bank i Kredyt” 1998, nr 4, s. 11.

Konsolidacja banków może przyjąć jedną z trzech form⁵:

- 1) połączenie się banków (fuzja *sensu stricto*) – taka strategia preferowana jest w przypadku banków o zbliżonej wielkości. Obie strony transakcji powinny współdziałać ze sobą, dostrzegając możliwość uzyskania dodatkowych korzyści;
- 2) „przyjazne” przejście kontroli nad bankiem (*friendly takeover*) – ta forma dotyczy na ogół banków o różnych rozmiarach i potencjałach. Następuje za zgodą i w drodze uchwały organu przejmowanego banku. Nieodłącznym elementem tej strategii jest wezwanie skierowane przez zarząd przejmowanego banku do akcjonariuszy, by zbyli swoje akcje umożliwiając w ten sposób ich nabycie przez drugi bank;
- 3) „wrogie” przejście kontroli nad bankiem (*hostile takeover*) – w tym przypadku inwestor zwraca się bezpośrednio do właścicieli przejmowanej instytucji, pomijając w trakcie realizowania transakcji opinię kierownictwa przejmowanego banku.

3. Fuzje banków komercyjnych w Polsce

W warunkach postępującej międzynarodowej integracji i globalizacji gospodarki światowej konsolidacja systemu bankowego jest zjawiskiem nieuniknionym. W latach 1990–1999 przeprowadzono na świecie 1285 fuzji bankowych, z czego najwięcej – 279 miało miejsce w 1998 r.⁶ Fala połączeń banków komercyjnych objęła również Polskę. Od 1989 r. do końca lat 90. miało miejsce wiele fuzji i przejęć. Przeprowadzono je głównie z powodów wewnętrznych, do których należały m.in.⁷:

- zbyt niski poziom funduszy własnych, aby sprostać potrzebom finansowania polskiej gospodarki i zagranicznej konkurencji,
- brak instytucji bankowych o ogólnopolskim charakterze,
- brak „masy krytycznej” właściwej dla sektora bankowego, niezbędnej do realizacji korzyści skali.

Proces konsolidacji polskiego systemu bankowego przybiera różne formy. Należą do nich⁸:

- 1) procesy likwidacyjne i upadłościowe skutkujące zakończeniem działalności na drodze bankructwa (w ten sposób zostały zakończone procesy likwidacyjne

⁵ *Ibidem*, s. 15.

⁶ Z. Klimiuk, *op. cit.*, s. 216.

⁷ S. Lachowski, *Fuzje, przejęcia i alianse po polsku*, „Bank” 1998, nr 2, s. 41.

⁸ *Ibidem*, s. 43.

np. Warszawskiego Banku Zachodniego, Baltic Banku czy Głogowskiego Banku Gospodarczego);

2) przejęcia banków znajdujących się w trudnej sytuacji (przejęte zostały m.in.: Łódzki Bank Rozwoju przez Bank Inicjatyw Gospodarczych, Bank Morski w Szczecinie przez Polski Bank Rozwoju czy Górnośląski Bank Gospodarczy przez Pow szechny Bank Kredytowy);

3) połączenia banków znajdujących się w dobrej sytuacji ekonomicznej (np. Bank Przemysłowo-Handlowy i Polski Bank Kredytowy).

Do końca 1996 r. procesy konsolidacyjne zachodzące w polskim sektorze bankowym dotyczyły głównie słabych finansowo banków, z wyjątkiem odgórnej konsolidacji grupy PKO SA. W 1997 r. po raz pierwszy doszło do wielkich fuzji: BIG Bank przyłączył Bank Gdański, a Kredyt Bank – Polski Bank Inwestycyjny. Natomiast w 1998 r. Bank Rozwoju Eksportu SA przejął po licytacji giełdowej Polski Bank Rozwoju SA⁹.

Rok 2001 obfitował w kolejne fuzje i połączenia banków. Citibank Polska został wchłonięty przez Bank Handlowy, Bank Zachodni przyłączył WBK, BPH połączył się z PBK, a Bank Śląski przejął warszawski oddział ING. Te cztery fuzje zmieniły zasadniczo obraz rynku, gdyż konsolidacja objęta banki należące do ścisłej czołówki, co spowodowało istotny wzrost koncentracji rynku. Znaczenie pozostałych fuzji zawartych w sektorze bankowym w 2001 r. było niewielkie. BIG Bank Gdański wchłoniął wtedy BIG Bank, Nordea przyłączyła BWP - Unibank, Gospodarczy Bank Wielkopolski połączył się z Bałtyckim Bankiem Regionalnym, a Bank Śląski zakupił przedsiębiorstwo bankowe Wielkopolskiego Banku Rolniczego. Dzięki przeprowadzonemu fuzjom największe banki kontrolują obecnie ponad 76% aktywów całego sektora bankowego. W 2000 r. udział ten wyniósł 64%¹⁰. Tak dużego wzrostu koncentracji nie notowano do tej pory w historii sektora bankowego.

4. Powstanie BIG Banku Gdańskiego SA

Bank Inicjatyw Gospodarczych BIG SA powstał 7 czerwca 1989 r. jako jeden z pierwszych banków komercyjnych w Polsce. Został założony przez osoby fizyczne i znane przedsiębiorstwa prywatne i państwowe, w tym firmy ubezpieczeniowe (PZU, Warta)¹¹. W 1990 r. odbyła się pierwsza publiczna emisja jego

⁹ B. Karcz, *Formy konsolidacji systemu bankowego w Polsce na przykładzie banków komercyjnych [w:] Zarządzanie finansami. Cele-organizacja-narzędzia*, t. 1, red. D. Zarzecki, FRWP, Warszawa 2001, s. 447.

¹⁰ P. Jabłoński, *Sektor coraz bardziej skontrowany*, „Rzeczpospolita” 2002, nr 50, s. B5.

¹¹ S. Lachowski, *op. cit.*, s. 49.

akcji. Dwa lata później miało miejsce pierwsze notowanie akcji BIG Banku SA na Giełdzie Papierów Wartościowych, przy czym był on pierwszym w historii bankiem notowanym na warszawskiej giełdzie.

Dynamiczny rozwój Banku w pierwszych latach jego działalności opierał się na zarządzaniu wolnymi środkami i funduszami klientów, obrocie papierami wartościowymi i doradztwie finansowym, podczas gdy działalność depozytowo-kredytowa rozwijała się znacznie wolniej. Działanie takie było spowodowane wysoką rentownością papierów skarbowych i wysokim ryzykiem kredytowym, co odczuły inne banki realizujące strategię wzrostu kredytów, gdy jakość ich portfela kredytowego uległa pogorszeniu. Systematyczny rozwój działalności bankowej przejawiał się wzrostem sumy bilansowej banku i powstawaniem nowych oddziałów i przedstawicielstw. Obrót papierami wartościowymi stał się dla Banku głównym źródłem przychodów, kreując go na jednego z czołowych operatorów na rynku pieniężnym. BIG Bank realizował strategię rozwoju obszaru bankowości komercyjnej głównie poprzez przejęcia innych banków. W 1992 r. przejął przy pomocy NBP zagrożony bankrutem Łódzki Bank Rozwoju¹². W wyniku przejęcia potencjał Banku uległ istotnemu zwiększeniu m.in. poprzez otrzymanie 21 oddziałów uzupełniających własną sieć, zwiększenie udziału w rynku dzięki rozwojowi zintegrowanych usług bankowych i wykorzystanie konsolidacji bilansów do prowadzenia elastycznej polityki podatkowej.

Drugą transakcją pozwalającą na zwiększenie potencjału Banku było przejęcie Banku Gdańskiego poprzez udział w jego prywatyzacji. W grudniu 1995 r. BIG Bank zakupił pierwszą transzę prywatyzowanego Banku. Bank Gdański był wówczas niemal dwukrotnie większy pod względem aktywów, posiadał trzykrotnie większy portfel kredytów, a jego baza depozytowa była czterokrotnie większa dzięki znacznie bardziej rozbudowanej sieci placówek. W przypadku zakupu akcji Banku Gdańskiego objęcie przez sam BIG Bank 24% pakietu akcji nie było możliwe ze względu na ograniczenia zamieszczone w prospekcie emisyjnym (zakupy akcji przez jednego inwestora ograniczono bowiem do 10% kapitału akcyjnego) oraz przekroczenie dopuszczalnego przez prawo 25-procentowego wskaźnika zaangażowania kapitałowego. Dlatego też nabycie akcji przez BIG Bank wspomagły zakupy dokonane przez jego spółki zależne: BEL Leasing i Forin. W wyniku tych operacji i konsekwentnej realizacji opracowanej przez Bank strategii, Grupa BIG do 30 września 1996 r. zwiększyła swój stan posiadania do 31,23% akcji Banku Gdańskiego. Pozostałymi akcjonariuszami posiadającymi znaczne pakiety akcji byli: Skarb Państwa – 39,94% akcji, Bank of New York – 19,46% akcji.

Gdy w styczniu 1997 r. wygasła umowa Skarbu Państwa z HSBC Investment, ogłosił on przetarg na posiadane akcje. Jedyną ofertę zakupu złożył BIG

¹² Pierwszy raz w powojennej historii Polski bank prywatny został przejęty przez inny bank.

Bank. Wcześniej uzyskał on zgodę NBP na dokonywanie własnych inwestycji do 50% funduszy własnych banku. W wyniku zakupu 31,94% akcji od Skarbu Państwa, BIG Bank posiadał wraz z podmiotami zależnymi pakiet 63,4% akcji Banku Gdańskiego. W rękach Skarbu Państwa pozostało niecałe 8% akcji Banku Gdańskiego, z czego 5% zostało przeznaczone na tzw. rezerwę reprivatyzacyjną¹³. W ten sposób zostały stworzone podstawy dla przeprowadzenia fuzji. Gdy 22 maja 1997 r. rady obu banków podjęły decyzję o fuzji polegającej na przyłączeniu Banku Gdańskiego do BIG Banku, akcjonariusze pierwszego z tych banków w zamian za posiadane akcje otrzymali walory BIG Banku. Początkowo za 1 akcję Banku Gdańskiego inwestor miał otrzymać 11 walorów BIG Banku¹⁴. Dyktujący warunki akcjonariusze BIG Banku – PZU SA i PZU Życie SA woleli wymianę w stosunku 1:10, co pozwoliło im poprawić swój udział w połączonego banku i zapewnić sobie lepszy wskaźnik zysku na jedną akcję. Ich korekta musiała zostać zaakceptowana na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Banku Gdańskiego, na którym decyzję podejmował praktycznie BIG Bank wspomagany przez przedstawicieli Skarbu Państwa. BIG Bankowi bardzo zależało na fuzji, uległ więc żądaniom akcjonariuszy, choć dla niego zmiana parytetu oznaczała mniejszy wzrost kapitału akcyjnego – w pierwotnej wersji miał on się powiększyć o 216 mln zł, ostatecznie wzrósł o 196 mln zł¹⁵.

Początkowo kierownictwo BIG Banku twierdziło, że pełna fuzja z Bankiem Gdańskim nie nastąpi szybko. Jednak wydarzenia na rynku bankowym oraz rady doradczy obu banków, firmy McKinsey, skłoniły kierownictwo BIG Banku do przyspieszenia decyzji. Z wydarzeń rynkowych, które dopinguwały do podjęcia decyzji o fuzji, warto wymienić przyspieszenie tempa konsolidacji na polskim rynku bankowym (połączenie Kredyt Banku i Polskiego Banku Inwestycyjnego oraz prace nad powołaniem grupy Banku Przemysłowo-Handlowego i Powszechnego Banku Kredytowego). Najważniejszą przyczyną pozostaje jednak sytuacja w samym BIG Banku. Jego grupa kapitałowa od grudnia 1994 r. wyłożyła na zakup wspomnianych 63,4% akcji Banku Gdańskiego w sumie 406,8 mln zł (z tego sam bank – 118,9 mln zł). Gdyby te środki zostały ulokowane na rynku międzybankowym, przychody banku byłyby wyższe o ok. 80 mln zł. Ponadto Bank Gdański dysponował zaletami, których nie posiadał BIG Bank – rozwiniętą, szczególnie na północy kraju, siecią placówek oraz dużą bazą depozytową.

¹³ M. Ignatowicz, *Gdańsk sprzedany, Grupa BIG kupiła od Skarbu Państwa 32 proc. akcji*, „Rzeczpospolita” 1997, nr 45, s. 23.

¹⁴ *Głosowanie zleceniami. Zamiana akcji Banku Gdańskiego na akcje BIG*, „Gazeta Bankowa” 1997, nr 24, s. 4.

¹⁵ *Wyliczenia w koszu. Fuzja BIG i Banku Gdańskiego*, „Gazeta Bankowa” 1997, nr 27, s. 4.

5. Pomiar i ocena globalnego efektu synergii BIG Banku i Banku Gdańskiego

5.1. Istota globalnego efektu synergii (GES)

Główne znaczenie w procesie pomiaru efektu fuzji (efektu synergii) ma jej wpływ na wartość majątku w nowo powstałym przedsiębiorstwie, czym zainteresowani są przede wszystkim jego akcjonariusze oraz menedżerowie.

Syntetyczne spojrzenie na efekt synergii z punktu widzenia akcjonariuszy lub udziałowców i menedżerów pozwala na wyróżnienie globalnego efektu synergii oraz dziedzinowych efektów synergii. Podkreślić trzeba, że chociaż dziedzinowe efekty synergii nie pozostają bez wpływu na globalny efekt synergii, to nie stanowią jednak możliwych do zsumowania w prosty sposób jego elementów.

Globalny efekt synergii (GES) można zdefiniować jako różnicę pomiędzy wartością połączonej firmy i sumą wartości firm przed połączeniem¹⁶. Może on być mierzony według wzoru:

$$GES_n = Wppf_n - Wppp_k,$$

gdzie:

- GES_n – globalny efekt synergii w okresie n ,
- $Wppf_n$ – wartość przedsiębiorstwa powstałego w wyniku fuzji lub połączenia w okresie n ,
- $Wppp_k$ – suma wartości łączących się firm przed połączeniem w okresie k ,
- n – okres po połączeniu,
- k – okres przed połączeniem.

Jak wynika z powyższego wzoru, na globalny efekt synergii ma wpływ zarówno prawidłowość wyceny połączonego przedsiębiorstwa, jak i rzetelna wycena przedsiębiorstw przed połączeniem. Wskazuje to na skalę ryzyka tworzącego przedsiębiorstwu poszczególnych metod wyceny i może istotnie zniekształcić pomiar GES. Dlatego należy to również uwzględnić w analizie i ocenie globalnego efektu synergii.

5.2. Pomiar globalnego efektu synergii BIG Banku i Banku Gdańskiego

Pomiar globalnego efektu synergii BIG Banku i Banku Gdańskiego przy wykorzystaniu arkusza roboczego pomiaru globalnego efektu synergii (por. tabela 1) pozwala stwierdzić, że:

¹⁶ A. Herdan, *Wybrane aspekty pomiaru efektu synergii w przedsiębiorstwach powstałych w wyniku fuzji*, Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa 2001, s. 40.

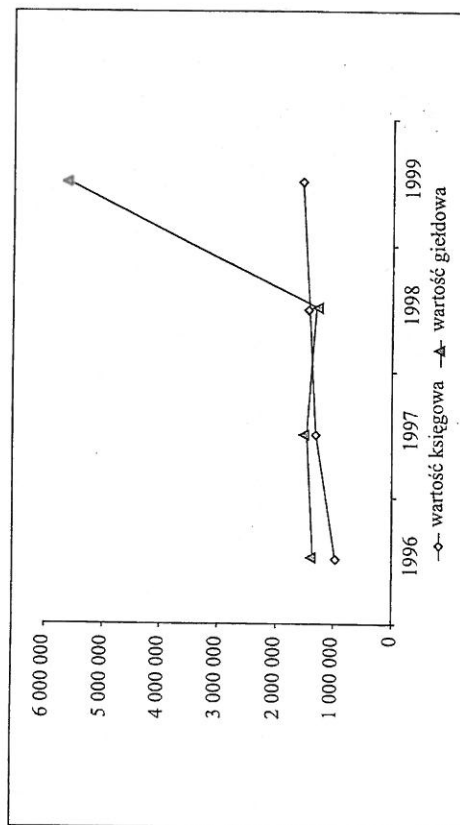
– w pierwszym roku po połączeniu (1997 r.) wystąpił dodatni efekt synergii w odniesieniu do wartości giełdowej (145 635 tys. zł) i wartości księgowej (349 821,9 tys. zł);

– w drugim roku po połączeniu wystąpił ujemny efekt synergii w odniesieniu do wartości giełdowej (–9835,61 tys. zł), natomiast w odniesieniu do wartości księgowej zaobserwowano efekt dodatni (465 415,8 tys. zł);

– w trzecim roku po fuzji wystąpił dodatni efekt synergii w odniesieniu zarówno do wartości giełdowej (4 298 933 tys. zł), jak i wartości księgowej (589 215,8 tys. zł).

Powyższe rozważania pozwalają stwierdzić, że fuzja BIG Banku i Banku Gdańskiego wpłynęła pozytywnie na wartość księgową oraz wartość giełdową nowo utworzonego podmiotu, co ilustruje rys. 1.

Jak wynika z przeprowadzonej analizy, fuzja spowodowała wzrost wartości zarówno księgowej, jak i giełdowej połączonych jednostek. Jednakże w przypadku wartości giełdowej wzrost ten jest dużo większy. Wynika to z faktu, iż w wyniku połączenia wzrosła pozycja rynkowa nowej jednostki, jak również jej możliwości rozwojowe, co zostało bardzo pozytywnie odczytane przez inwestorów.

Rys. 1. Wartość księgowa i giełdowa BIG Banku i Banku Gdańskiego w latach 1996–1999 (w tys. zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Monitor Polski Nr B-331, Warszawa 1997, s. 53–57; serwis informacyjny Notoria sp. z o.o., lipiec 2001; „Rzeczpospolita” 1997, nr 1, s. 18; „Rzeczpospolita” 1998, nr 1, s. 18; „Rzeczpospolita” 1999, nr 305, s. 24; „Parkiet” 2000, nr 1, s. 10.

Tabela 1. Arkusz pomiaru globalnego efektu synergii (wartość w tys. zł)

Metoda wyceny	Wartości BIG Banku SA i Banku Gdańskiego SA				Wartość BIG Banku Gdańskiego SA			
	okres I		okres II		okres III			
BIG	BIG+BG	BIG	BIG	BIG	BIG	BIG	BIG	BIG
31.12.1996	31.12.1996	31.12.1996	31.12.1996	31.12.1996	31.12.1996	31.12.1996	31.12.1996	31.12.1996
Wartość księgowa	642896,3	382204,9	19650	653883,6	444202,9	444202,9	444202,9	444202,9
Wartość giełdowa	163470,7	19650	19650	163470,7	163470,7	163470,7	163470,7	163470,7
	=732945	=732945	=732945	=732945	=732945	=732945	=732945	=732945
	=1386829	=1386829	=1386829	=1386829	=1386829	=1386829	=1386829	=1386829
	=1532500	=1532500	=1532500	=1532500	=1532500	=1532500	=1532500	=1532500
	145635	145635	145635	145635	145635	145635	145635	145635
	=1377029	=1377029	=1377029	=1377029	=1377029	=1377029	=1377029	=1377029
	–9835,61	–9835,61	–9835,61	–9835,61	–9835,61	–9835,61	–9835,61	–9835,61
	30%	30%	30%	30%	30%	30%	30%	30%
	4298933	4298933	4298933	4298933	4298933	4298933	4298933	4298933
	537%	537%	537%	537%	537%	537%	537%	537%

Źródło: jak do rys. 1.

6. Pomiar i ocena dziedzicznego efektu synergii BIG Banku i Banku Gdańskiego

6.1. Istota dziedzicznego efektu synergii (DES)

Oprócz zmian w przedsiębiorstwach powstałych w wyniku fuzji, które można mierzyć, analizować i oceniać przy pomocy globalnego efektu synergii, w wyniku połączenia bądź fuzji zachodzą również zmiany w majątku, źródłach finansowania, wyniku finansowym oraz przepływach środków pieniężnych połączonych jednostek, które wymagają zastosowania dodatkowych miar. Można je nazwać dziedzicznymi efektami synergii (DES).

Dziedziczny efekt synergii (DES) stanowi różnicę pomiędzy wartością określonej miary ekonomicznej w firmie połączonej a wartością tej samej miary obliczoną na podstawie sprawozdań finansowych przedsiębiorstw łączących się, potraktowanych w taki sposób, jakby stanowiły one jeden podmiot gospodarczy¹⁷. Dziedziczny efekt synergii, podobnie jak globalny efekt synergii, dotyczy różnych przedziałów czasu. Dziedziczny efekt synergii może być mierzony według wzoru:

$$DES_n = Wnef_n - Wnep_k,$$

gdzie:

- DES_n – dziedziczny efekt synergii w okresie n ,
- $Wnef_n$ – wartość określonej miary ekonomicznej w firmie powstałej w wyniku fuzji lub połączenia w okresie n ,
- $Wnep_k$ – wartość tej samej miary ekonomicznej obliczona dla firm połączonych, traktowanych jako jeden podmiot w okresie k ,
- n – okresy po połączeniu,
- k – okresy przed połączeniem.

6.2. Pomiar i ocena dziedzicznego efektu synergii (DES) BIG Banku i Banku Gdańskiego

Płynność

Pomiar efektu synergii przy wykorzystaniu arkusza roboczego pomiaru dziedzicznego efektu synergii w zakresie płynności (por. tabela 2) pozwala stwierdzić, że:

- w pierwszym roku po połączeniu (1997 r.) prawie wszystkie wskaźniki charakteryzujące tę dziedziczoną dodatni dziedziczny efekt synergii, co zostało wywołane przede wszystkim wzrostem udzielonych pożyczek o 108%.

¹⁷ A. Herdan, *op. cit.*, s. 42.

Tabela 2. Arkusz roboczy pomiaru i analizy dziedzicznego efektu synergii fuzji BIG Banku i Banku Gdańskiego w latach 1996–1999 w zakresie płynności i bezpieczeństwa

Struktura DES	1997		1998		1999	
	DES ¹⁹⁹⁷ i jego kierunek	przecyzyjna	DES ¹⁹⁹⁸ i jego kierunek	przecyzyjna	DES ¹⁹⁹⁹ i jego kierunek	dynamika (DES ¹⁹⁹⁹ /DES ¹⁹⁹⁸)
Aktywa pływne/aktywa ogółem	–0,16	✓ PA o 30%	–0,04	✓ PA o 23%	–0,23	✓ PA o 565%
Pożyczki/aktywa ogółem	0,18	✓ P o 108%	0,08	✓ P o 89%	0,27	✓ P o 189%
ogółem		✓ A o 5%		✓ A o 32%		✓ A o 16%
Depozyty/aktywa ogółem	0,06	✓ D o 13%	0,10	✓ D o 49%	0,08	✓ D o 74%
ogółem		✓ A o 5%		✓ A o 32%		✓ A o 16%
Pożyczki/depozyty	0,19	✓ P o 108%	0,03	✓ P o 89%	0,27	✓ P o 189%
		✓ D o 13%		✓ D o 49%		✓ D o 74%
Wskaźniki bezpieczeństwa						
Kapitał własny/aktywa ogółem	0,04	✓ KW o 34%	0,01	✓ KW o 45%	0,01	✓ KW o 57%
		✓ A o 5%		✓ A o 32%		✓ A o 16%
Współczynnik wypłacalności	0,02		–0,02		–0,01	
						50%

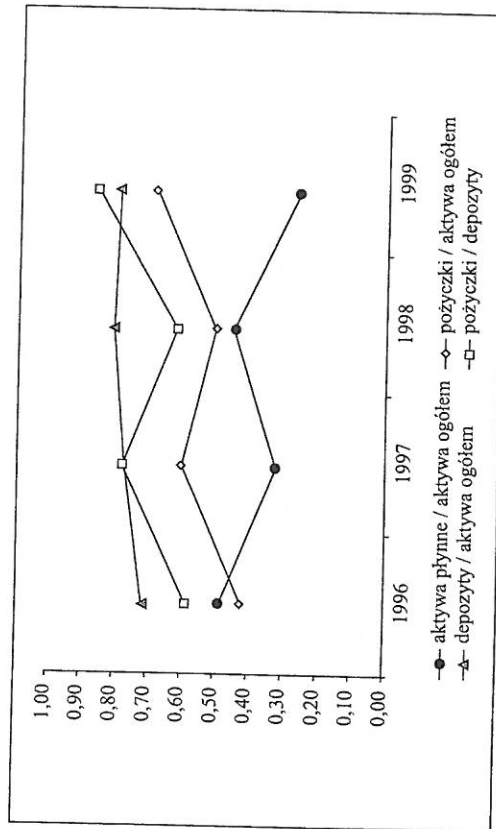
✓ – spadek; – wzrost; A – aktywa; PA – pływne aktywa; P – pożyczki; D – depozyty; KW – kapitał własny
^aDES¹⁹⁹⁷ = (Wnef¹⁹⁹⁷ – Wnep¹⁹⁹⁶); ^bDES¹⁹⁹⁸ = (Wnef¹⁹⁹⁸ – Wnep¹⁹⁹⁶); ^cDES¹⁹⁹⁹ = (Wnef¹⁹⁹⁹ – Wnep¹⁹⁹⁶)

Zródło: opracowanie własne na podstawie: Monitor Polski Nr B-31, Warszawa 1997, s. 53–57, serwis informacyjny Notoria sp. z o.o., lipiec 2001; G. Gadomski, B. Zieliński, *Najlepsze Banki '97. Rating i ranking*, „Gazeta Bankowa. Magazyn”, 29.06.1997, s. 29.

Jedynie wskaźnik aktywa płynne/aktywa ogółem wykazał ujemny dziedziczny efekt synergii, co było związane ze spadkiem płynnych aktywów o 30%;

- w drugim roku po fuzji zaobserwowano sytuację analogiczną do opisanej powyżej. Zdecydowana większość wskaźników charakteryzujących płynność wykazała dodatni dziedziczny efekt synergii, co zostało wywołane 32-procentowym wzrostem aktywów ogółem, jak również wzrostem udzielonych pożyczek o 89% oraz przyjętych depozytów o 49%. Jedynie wskaźnik aktywa płynne/aktywa ogółem wykazał ujemny dziedziczny efekt synergii;

- w trzecim roku po fuzji, podobnie jak w roku pierwszym i drugim, wystąpił dodatni dziedziczny efekt synergii, co zostało wywołane wzrostem aktywów płynnych o 565%, jak również wzrostem udzielonych pożyczek o 189%. Jedynie wskaźnik aktywa płynne/aktywa ogółem, podobnie jak w poprzednich okresach, wykazał ujemny dziedziczny efekt synergii.

Rys. 2. Wskaźniki płynności BIG Banku i Banku Gdańskiego w latach 1996-1999
Źródło: jak do tabeli 2.

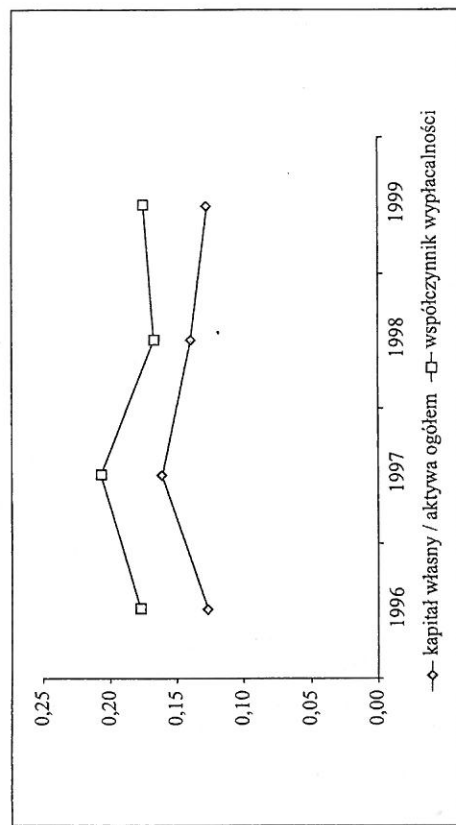
Podsumowując można stwierdzić, że w wyniku fuzji nastąpiła poprawa płynności firm łączących się i został wywołany dodatni dziedziczny efekt synergii, co przedstawia rys. 2.

Bezpieczeństwo

Analizując arkusz roboczy pomiaru dziedzicznego efektu synergii w zakresie wypłacalności/zadłużenie i obsługa długu (por. tabela 2) można stwierdzić, że:

- w pierwszym roku po połączeniu (1997 r.) w wyniku wzrostu kapitałów własnych (o 34%) wystąpił dodatni dziedziczny efekt synergii;
- w drugim roku po połączeniu wywołany został również dodatni dziedziczny efekt synergii w wyniku wzrostu kapitałów własnych o 45%;
- w trzecim roku po fuzji, podobnie jak w dwóch poprzedzających okresach, pojawił się dodatni dziedziczny efekt synergii.

Powyższe wnioski wskazują, że w dziedzinie bezpieczeństwa zaobserwowano wystąpienie dodatniego dziedzicznego efektu synergii (por. rys. 3).

Rys. 3. Wskaźniki bezpieczeństwa BIG Banku i Banku Gdańskiego w latach 1996-1999 (w%)

Źródło: jak do tabeli 2.

Rysunki 2 i 3 prezentują kształtowanie się wskaźników płynności i bezpieczeństwa BIG Banku i Banku Gdańskiego w analizowanym okresie. Jak można zauważyć, wskaźniki pożyczki / aktywa ogółem i pożyczki / depozyty cechuje zmienna tendencja, przy czym jest ona bardzo podobna i w ostatnim roku wyraźnie wzrósł. Wskaźnik aktywa płynne / aktywa ogółem także kształtuje się w sposób zmienny, z tym że jego zmiany są przeciwne do zmian wcześniej omówionych wskaźników i w ostatnim okresie wskaźnik ten wyraźnie spada. Pozostałe wskaźniki: depozyty / aktywa ogółem, kapitał własny / aktywa ogółem oraz współczynnik wypłacalności stabilizują się na jednym, określonym poziomie i ulegają tylko nieznacznym wahaniom.

Rentowność

Pomiar efektu synergii przy wykorzystaniu arkusza roboczego pomiaru dziedzinowego efektu synergii w zakresie rentowności (por. tabela 3) pozwala stwierdzić, że:

- w pierwszym roku po połączeniu (1997 r.) wystąpił ujemny dziedzinowy efekt synergii na skutek spadku zysku netto o 57%; co było spowodowane spadkiem przychodów z tytułu odsetek o 60%. Za pozytywny uznać należy spadek kosztów działania banku o 64%;
- w drugim roku po połączeniu prawie wszystkie wskaźniki rentowności wykazywały tendencję spadkową, co przejawiało się w ujemnym dziedzinowym efekcie synergii, a jego przyczyną należy upatrywać we wzroście kosztów działalności bankowej o 22%;
- w trzecim roku po fuzji, podobnie jak w roku pierwszym i drugim, wszystkie wskaźniki rentowności wykazały silną tendencję spadkową. Osiągnięto więc ujemny dziedzinowy efekt synergii, którego przyczyną leżą niewątpliwie we wzroście kosztów działalności bankowej (24%) oraz w spadku wyniku z tytułu odsetek (10%).

Powyższe rozważania pozwalają stwierdzić, że w zakresie rentowności połączenie wywołało negatywny dziedzinowy efekt synergii (por. rys. 4 i 5).

Rysunki 4 i 5 przedstawiają wskaźniki rentowności BIG Banku i Banku Gdańskiego w latach 1996–1999. Największe ich wahania zaobserwowano w 1997 r. Jest to wynikiem wzrostu kosztów poniesienia zysku wypracowanego z fuzji. Przyczyniły się one do znacznego zmniejszenia zysku wypracowanego przez połączone jednostki. Po roku, w którym nastąpiła fuzja, widać istotne obniżenie kosztów prowadzonej działalności bankowej, dzięki czemu zauważalna jest stabilizacja rentowności banku.

Fuzje i przejęcia to przedsięwzięcia, którym towarzyszą wysokie koszty. Dlatego często w pierwszym okresie po połączeniu pogorszeniu ulegają wskaźniki rentowności. Również w przypadku omawianych banków można zaobserwować wystąpienie tego zjawiska. Natomiast płynność nowo powstałego podmiotu uległa poprawie, gdyż zwiększyły się jego zasoby kapitałowe.

7. Zakończenie

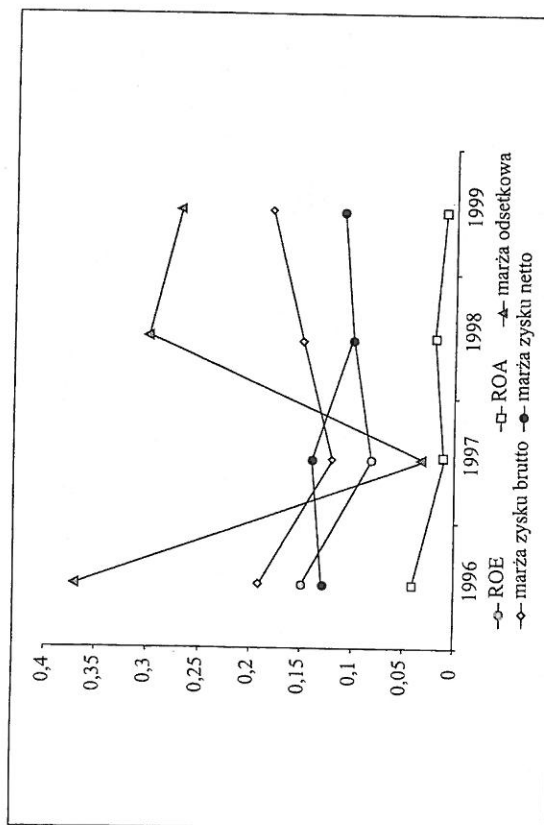
Przyłączenie Banku Gdańskiego, który miał większe fundusze i aktywa, do BIG Banku spowodowało, że nowo powstały podmiot bankowy dołączył do grona dziesięciu największych polskich banków, bez konieczności wieloletniego powiększania funduszy własnych przez przejmujący bank.

Fuzja BIG Banku z Bankiem Gdańskim umożliwiła nowemu podmiotowi natychmiastowy dostęp do bardzo atrakcyjnego obszaru – bankowości detalicznej,

Tabela 3. Arkusz roboczy pomiaru i analizy dziedzinowego efektu synergii fuzji BIG Banku i Banku Gdańskiego w latach 1996–1999 w zakresie rentowności

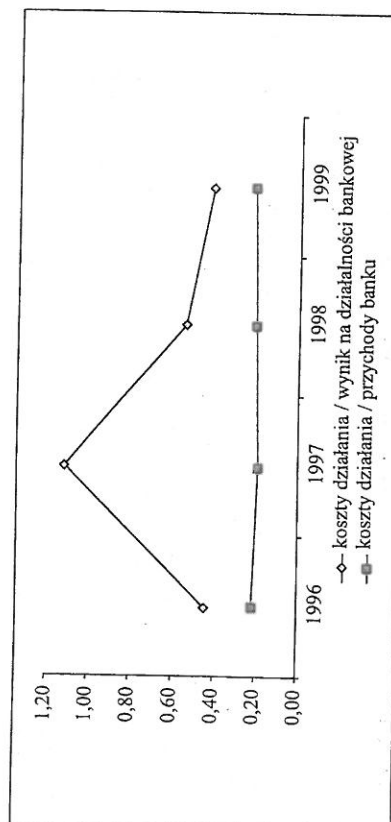
Struktura DES	1997				1998				1999			
	DES ^{1997a} i jego kierunek	przyczyna	DES ^{1998b} i jego kierunek	przyczyna	DES ^{1998c} i jego kierunek	przyczyna	DES ^{1999d} i jego kierunek	przyczyna	DES ^{1999e} i jego kierunek	przyczyna	DES ^{1999f} i jego kierunek	przyczyna
Stopa zwrotu z kapitału własnego	-0,08	↘ ZN o 57% ↗ KW o 34%	-0,06	↘ ZN o 6% ↗ KW o 5%	25%	↘ ZN o 8% ↗ KW o 5%	-0,04	↘ ZN o 8% ↗ KW o 5%	33%	↘ ZN o 8% ↗ KW o 5%	-100%	↘ ZN o 8% ↗ A o 16%
Stopa zwrotu z aktywów	-0,01	↘ ZN o 57% ↗ A o 5%	0,00	↘ ZN o 6% ↗ A o 32%	100%	↘ ZN o 8% ↗ A o 16%	-0,01	↘ ZN o 8% ↗ A o 16%	-50%	↘ WO o 10% ↗ PO o 24%	75%	↘ ZB o 20% ↗ PO o 24%
Marża odsetkowa	-0,33	↘ WO o 97% ↗ PO o 60%	-0,07	↘ WO o 4% ↗ PO o 29%	85%	↘ WO o 10% ↗ PO o 24%	-0,10	↘ WO o 10% ↗ PO o 24%	-0,33	↘ ZB o 20% ↗ PO o 24%	33%	↘ ZN o 8% ↗ PO o 24%
Marża zysku brutto	-0,06	↘ ZB o 74% ↗ PO o 60%	-0,04	↘ ZB o 1% ↗ PO o 29%	33%	↘ ZB o 20% ↗ PO o 24%	-0,01	↘ ZB o 20% ↗ PO o 24%	-0,06	↘ ZB o 20% ↗ PO o 24%	75%	↘ ZN o 8% ↗ PO o 24%
Marża zysku netto	0,01	↘ ZN o 57% ↗ PO o 60%	-0,03	↘ ZN o 6% ↗ PO o 29%	-400%	↘ ZN o 8% ↗ PO o 24%	-0,02	↘ ZN o 8% ↗ PO o 24%	-0,04	↘ ZN o 8% ↗ PO o 24%	33%	↘ ZN o 8% ↗ PO o 24%
Koszty działalności/ wynik na działalności bankowej	0,67	↘ KDB o 64% - WDB	0,10	↘ KDB o 22% - WDB	-85%	↘ KDB o 24% ↗ WDB o 35%	-0,04	↘ KDB o 24% ↗ WDB o 35%	-0,04	↘ KDB o 24% ↗ WDB o 35%	-140%	↘ KDB o 24% ↗ WDB o 35%
Koszty działalności/ przychody banku	-0,02	↘ KDB o 64% ↗ PO o 60%	-0,01	↘ KDB o 22% ↗ PO o 29%	50%	↘ KDB o 24% ↗ PO o 24%	0,00	↘ KDB o 24% ↗ PO o 24%	0,00	↘ KDB o 24% ↗ PO o 24%	100%	↘ KDB o 24% ↗ PO o 24%

↘ – spadek; ↗ – wzrost; A – aktywa; WO – wynik z tytułu odsetek; ZN – zysk netto; KDB – koszty działalności bankowej; KW – kapitał własny; PO – przychody z tytułu odsetek; ZB – zysk brutto; WDB – wynik na działalności bankowej
DES¹⁹⁹⁷ = (Wnef¹⁹⁹⁷ - Wnep¹⁹⁹⁷) / DES¹⁹⁹⁸ = (Wnef¹⁹⁹⁸ - Wnep¹⁹⁹⁸) / DES¹⁹⁹⁹ = (Wnef¹⁹⁹⁹ - Wnep¹⁹⁹⁹) / DES¹⁹⁹⁹
Źródło: opracowanie własne na podstawie: Monitor Polski Nr B-231, Warszawa 1996, s. 1-5; Monitor Polski Nr B-331, Warszawa 1997, s. 53-57, serwis informacyjny Notoria sp. z o.o., lipiec 2001.

Rys. 4. Wskaźniki rentowności BIG Banku i Banku Gdańskiego w latach 1996-1999 (w %)

Źródło: jak do tabeli 3.

Rys. 5. Wskaźniki rentowności BIG Banku i Banku Gdańskiego bezpośrednio uwzględniające koszty działania w latach 1996-1999 (w %)

Źródło: jak do tabeli 3.

bez potrzeby przeznaczania dużych nakładów na rozbudowę sieci i zdobywanie klientów.

Nowy bank zaraz po połączeniu miał niespełna 4% aktywów całego systemu bankowego i dysponował 145 placówkami, tj. piątą pod względem wielkości siecią¹⁸.

BIG Bank Gdański uzyskał lepszą, niż posiadał BIG Bank, strukturę depozytów dzięki zwiększeniu udziału oszczędności gospodarstw domowych zbieranych w sieci Banku Gdańskiego.

Transakcja połączenia BIG Banku i Banku Gdańskiego nosiła znamiona transakcji LBO (*leveraged buyout*) polegającej na tym, że wartość aktywów przejmowanej firmy jest wyższa od wartości aktywów firmy przejmującej.

Zastosowano również technikę przejęcia określaną mianem „wilczego stada”, podczas której grupa współpracujących firm nabywa jednocześnie akcje przedsiębiorstwa, a faktyczny właściciel ujawniony jest dopiero po zakończeniu transakcji. Drugą fazą takiej operacji jest konsolidacja pakietów, porządkująca relacje właścicielskie przed złożeniem inwestorom oferty wymiany akcji¹⁹.

W wyniku fuzji zaobserwowano dodatni globalny efekt synergii, który przejawiał się we wzroście zarówno wartości giełdowej, jak i księgowej nowo powstałego banku.

Zarówno w zakresie płynności, jak i pod względem bezpieczeństwa zaobserwowano dodatni dziedzinowy efekt synergii. Natomiast jeśli chodzi o rentowność, pojawił się ujemny efekt synergii na skutek wzrostu kosztów działalności banku.

Podsumowując można jednak stwierdzić, że fuzja przyniosła zamierzone efekty i wyzwołała dodatni efekt synergii. Dzięki niemu bank wzmocnił swoją pozycję na rynku oraz zdywersyfikował zakres oferowanych usług, co przyczyniło się do wzrostu rentowności banku.

Literatura

- Gadomski G., Żuławnik B., *Najlepsze Banki '97. Rating i ranking*, „Gazeta Bankowa. Magazyn”, 29.06.1997.
- Gębski Ł., *Wszystkim się optaca. Fuzja BIG – BG i Kredyt Bank – PBI. Na transakcjach zyskały zarówno łączące się banki, jak i ich akcjonariusze*, „Gazeta Bankowa” 1997, nr 41.
- Głosowanie zleceniami. Zamiana akcji Banku Gdańskiego na akcje BIG*, „Gazeta Bankowa” 1997, nr 24.

¹⁸ P. Jabłoński, *BIG przyłącza Bank Gdański*, „Rzeczpospolita” 1997, nr 120.

¹⁹ Ł. Gębski, *Wszystkim się optaca. Fuzja BIG – BG i Kredyt Bank – PBI. Na transakcjach zyskały zarówno łączące się banki, jak i ich akcjonariusze*, „Gazeta Bankowa” 1997, nr 41, s. 9.

Herdan A., *Wybrane aspekty pomiaru efektu synergii w przedsiębiorstwach powstałych w wyniku fuzji*, Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa 2001.

Ignatowicz M., *Gdański sprzedany. Grupa BIG kupiła od Skarbu Państwa 32 proc. akcji „Rzeczpospolita”* 1997, nr 45.

Jabłoński P., *BIG przyłącza Bank Gdański*, „Rzeczpospolita” 1997, nr 120.

Jabłoński P., *Sektor coraz bardziej skoncentrowany*, „Rzeczpospolita” 2002, nr 50.

Karcz B., *Formy konsolidacji systemu bankowego w Polsce na przykładzie banków komercyjnych* [w:] *Zarządzanie Finansami. Cele – organizacja – narzędzia*, t. 1, red. D. Zarzecki, FRRwP, Warszawa 2001.

Klimiuk Z., *Globalizacja systemów bankowych* [w:] *Globalizacja. Mechanizmy i wyzwania*, red. B. Liberska, PWE, Warszawa 2002.

Lachowski S., *Fuzje, przejęcia i alianse po polsku*, „Bank” 1998, nr 2.

Monitor Polski Nr B-231, Warszawa 1996.

Monitor Polski Nr B-331, Warszawa 1997.

Notowania akcji, „Parkiet” 2000, nr 1.

Notowania akcji, „Rzeczpospolita” 1997, nr 1.

Notowania akcji, „Rzeczpospolita” 1998, nr 1.

Notowania akcji, „Rzeczpospolita” 1999, nr 305.

Serwis informacyjny Notoria sp. z o.o., lipiec 2001.

The Concise Oxford Dictionary, Oxford University Press, Oxford 1996.

Wyliczenia w koszu. Fuzja BIG i Banku Gdańskiego, „Gazeta Bankowa” 1997, nr 27.

Zgorzeński K., *Przełamanie i uwarunkowania fuzji banków komercyjnych*, „Bank i Kredyt” 1998, nr 4.

An Appraisal of the Merger of BIG Bank SA and Bank Gdański SA Based on the Global and Domain Synergy Effect

The globalisation of the world economy, rapid development of new data transmission techniques and liberalization of the flow of capital, goods and people increase the competition that banks must face. Mergers, acquisitions and strategic alliances are the responses to these processes, yet not all of them yield the desired effect. The purpose of this article is to measure, analyse and assess the effects of the merger of BIG Bank SA and Bank Gdański SA. The authors examine this process based on the Global and Domain Synergy Effect.

The measurement and analysis jointly lend support to the statement that the merger of these banks was successfully completed. Almost all of the examined areas exhibited a positive synergy effect.

Joanna Krasodomska

Katedra Rachunkowości Finansowej

Nowa Bazylejska Umowa Kapitałowa jako czynnik ograniczania ryzyka bankowego

1. Projekt Nowej Bazylejskiej Umowy Kapitałowej

Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego (*Basle Supervisory Committee*) utworzony został w 1975 r. na mocy umowy przedstawicieli władz nadzoru bankowego i banków centralnych Luksemburga oraz krajów Grupy G10. Począwszy od 1995 r. z Komitetem współpracuje coraz więcej państw. Obecnie w jego prace włączone są instytucje nadzoru bankowego z ponad 100 krajów świata¹. Komitet spotyka się w Banku Rozrachunków Międzynarodowych (BIS) w Bazylei, gdzie mieści się jego stały sekretariat.

Obowiązująca obecnie Bazylejska Umowa Kapitałowa została opracowana przez Komitet w lipcu 1988 r. Od jej publikacji minęło już prawie 14 lat. System bankowy, rynki finansowe, jak również praktyki zarządzania ryzykiem oraz sposoby sprawowania nadzoru bankowego przeszły w tym okresie szereg poważnych zmian. Konieczne stało się ich odzwierciedlenie w zaprezentowanych w Umowie postanowieniach. W 1999 r. Komitet opracował pierwszą propozycję zmiany istniejącej umowy, biorąc pod uwagę ponad 200 komentarzy ze strony środowiska bankowego. Projekt Nowej Bazylejskiej Umowy Kapitałowej jest rezultatem kilkuletnich prac Komitetu uwzględniających opinie i komentarze światowych ekspertów z dziedziny bankowości, a także instytucji i praktyków, nadzorujących ryzyko bankowe i zarządzających nim.

¹ A. Kawulski, 25 podstawowych zasad efektywnego nadzoru bankowego, „Bank i Kredyt” 2000, nr 60, s. 1.